

عکس‌هایی که یادگاری می‌شوند

از سیل ناصرالدین شاه تا گنبد فیروزه ای

قصر فیروزه

احداث قصر فیروزه در سال ۱۳۲۰ه.ق در دهکده فرح آباد واقع در حومه شرقی تهران آغاز شد و درسال ۱۳۲۲ به پایان رسید. فرح آباد دهکده بی آب و علفی بود که بر بلندای آن به دستور ناصرالدین شاه کاخی بنا کردند. کاخ به شکل نیم دایره است و چند ردیف ایوان‌های روباز دور تادور ساختمان را فرا گرفته. بنای کاخ براساس مدل کاخ تروکادروی پاریس ساخته شده که هر طبقه دارای یک اتاق مرکزی و چند اتاق پیرامونی است. باغ و کاخ در اصل از سه محوطه مختلف تشکیل شده است. محوطه اول محل سکونت مستخدمان قصر و یک اصطبل آجری، محوطه دوم باغ کوچک و محوطه سوم نیز باغ و استخر بسیار بزرگی بوده است. باغ بدون توجه به صنعت قرینه‌سازی طراحی شده و نیمه شرقی آن بیشتر مورد توجه واقع شده است. معماری کاخ کاملاً اروپایی است.

در زمان محمدعلی شاه توجه زیادی به قصر نشد و به همین خاطر در دوره او قصر از رونق افتاد. در دوره سلطنت احمدشاه قصر رونق گذشته خود را باز یافت و عمارت اندرونی به آن اضافه شد. بعد از قاجار به رضاشاه اهمیتی به کاخ نداد. اما در دوره محمدرضا شاه در کاخ تعمیراتی اساسی صورت گرفت و به قصر فیروزه معروف شد. سپس در محوطه سرسبز منطقه نیز خانه‌های ویلایی اعیان و اشراف ساخته شد. به نوشته اعتمادالسلطنه، پارک قصر فیروزه «در نهایت نزاهت، طراوت، خرمی و شادابی» بود. قصر فیروزه سال‌ها قبل در اختیار هم‌میهنان زرتشتی قرار داشت و در حال حاضر آرامگاه زرتشتیان در این قصر قرار دارد که به صورت موسسه‌ای مذهبی و فرهنگی از آن استفاده می‌شود. بعد از انقلاب اسلامی، آن منطقه به صورت نظامی در آمده اما کاخ با گنبد فیروزه‌ای آن همچنان پابرجاست.

ندا حسین طهرانی
تهران امروز

برای پیدا کردن عکس‌های قدیمی منطقه ۱۵ به جاهای مختلفی از جمله بخش عکسخانه کاخ گلستان، موزه عکسخانه شهر و همچنین موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، عکاسی تهامی سر زدم و با عکاسان محلی منطقه و اساتید تاریخ و دانشجویان رشته تاریخ و افراد عامی صحبت کردم اما هیچ یک از آنها اطلاعات دقیقی در اختیار من قرار نمی‌دادند و حتی برای این کار از پدرم هم کمک گرفتم. تغییر نام تمامی خیابان‌ها کار را مشکل‌تر کرده بود و همچنین این منطقه در گذشته خارج از تهران به حساب می‌آمد. تا اواسط دوره قاجار در تمامی این منطقه جز باغ چیز دیگری وجود نداشته و عکس‌های کمی از این منطقه باقی مانده است. به هر حال با تمام کاستی‌ها عکس‌ها جمع آوری شد، ببینید.

▲ دروازه خراسان- اتوبوس قدیمی ۱۳۱۵

▲ آرایش ناصرالدین شاه ۱۳۶

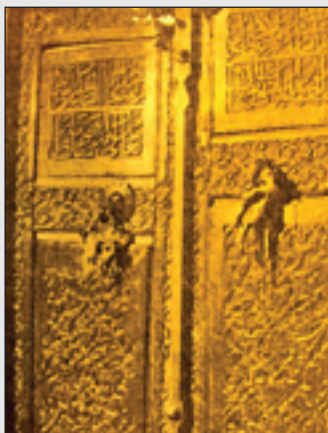
▲ کارناوال‌های ضد مشروبات الکلی در تهران ۱۳۱۳

▲ کاری آب‌شاهی

بی بی شهربانو

در دامنه‌های کوه ری و بر فراز صخره‌ای کوهستانی، بنایی گنبدی مینایی به نام بقعه بی بی شهربانو واقع است. مردم محل بی بی شهربانو را دختر یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی و همسر امام حسین و مادر امام چهارم شیعیان، سجاد می‌دانند. به دلیل قرار گرفتن زیارتگاه بر فراز کوه، مجاورت آن با چشمه، ویژگی‌های معماری سنگی، اختصاص زیارت آن به زنان در برخی دوره‌ها، کاربرد واژه بانو و شهربانو برای الهه آناهید و تشابه افسانه بی بی شهربانو با داستان زیارتگاه زرتشتی «بانوی پارس» در یزد. بسیاری براین عقیده‌اند که این بنا در اصل از نیایشگاه‌های آناهید (الهه آب‌ها و باروری) و از پرستشگاه‌های زرتشتیان پیش از اسلام بوده است.

قصر فرح آباد

قصر فرح آباد در روستای فرح آباد که پیش از توسعه تهران در خارج از شهر قرار داشت و متصل به دوشان تپه بود در سال ۱۳۲۱ ه.ق در زمان پادشاهی مظفرالدین شاه قاجار به دستور او بنا شد و کار ساختمان آن به سال ۱۳۲۲ ه.ق پایان یافت و به دست خود او افتتاح شد. اثاث و تزئینات این کاخ در نوع خود بسیار نفیس و پرارزش بود. در زمان احمد شاه قاجار عمارت اندرونی جدیدی در کنار قصر فرح آباد ساخته شد اما هرگز به پایان نرسید. محوطه کاخ دارای استخر و مجسمه‌های زیبا بود و تالارهای کاخ به وسیله تابلوهای زیبا به‌ویژه کارهای کمال‌الملک و آثار پرارزش هنری و عتیقه تزئین شده بود. در سال‌های اخیر در آنجا باغ وحشی کوچک و اصطبل برای نگهداری اسب‌های مسابقه تأسیس شده بود.

▲ مجلس شورای ملی- ۱۵ خرداد

▲ کارناوال‌هایی در تهران سال ۱۳۱۳

▲ روز ۱۷ شهریور سال ۱۳۵۷

▲ تصادف ماشین ۱۳۳۰

ضمیمه ماهانه

روزنامه
تهران امروز

دوره جدید
شماره ۲۹۱
شبه
۸۸/۱۲/۲۲

